

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΞΑΜΗΝ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 8 Αὐγούστου 1920

ΑΡΙΘ. 696

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

**Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ:** Στὴ μνήμη τοῦ Κ. Χατζόπουλου  
**Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ:** Ὁ ἄνθρωπος.  
**ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ:** Γύρω στὸν ποιητὴ.  
**Δ. ΓΑΝΗΣ:** Ἡ ὁμορφιά μιᾶς ἠθικῆς ἀξίας.  
**ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ:** Ὁ Δημηματογράφος Κεί-  
στα: Χατζόπουλος.  
**ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ:** Ἡ ποίηση τοῦ Κ. Χατζόπουλου.  
**Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ:** Ὁ Χατζόπουλος σοσιαλιστής.  
**ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ:** Τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ.

**ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ:** Ψηφίσματα — Τηλε-  
γραφήματα.  
**Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ:** Γράμματα στὸν Παρορίτη  
καὶ Για νιό.  
**ΣΠ. ΒΑΡΔΑΡΟΥ:** Σκίτσο τοῦ Χατζόπουλου ἀπὸ  
φωτογραφία.  
**Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:** Σκίτσο τοῦ Χατζόπουλου  
ἀπὸ τὸ φυσικό.  
Περιοδικὰ — Χωρὶς γραμματόσημο.

## ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥΤΟ ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

### ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Γύρω ἀπὸ κάπιο πράσιν ο κλωνὶ πού θὰ σὲ στέψει,  
—Μ' ὄλο πού σὲ πολυκαιρὴν ψυχρότη ἀποξενώσαμε —  
Σοῦ πλέκω μὲ βαριὸ καρδιὰ καὶ πικραμένη σκέψη,  
Τὰ ρόδα μιᾶς τριανταφυλλιάς πού νέοι μαζί φυτέψαμε.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

## Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἐπειδὴ ὁ «Νουμάς» ἔτυχε νὰ θγαίνει στὴν Ἑλλάδα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ δικαιολογήσουμε τὸ σημερινὸ μὲς φύλλο, τὸ ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ λογοτέχνη καὶ παλιοῦ μας συνεργάτη Κ. Χατζόπουλου. Ὅ,τι θεωρήσαμε ἐμεῖς χρέος μὲς νὰ γίνῃ, μερικοὶ τὸ ἐχτιμήσανε ὡς πράξη μὲς ἀξία θανατισμοῦ, καὶ βροθήκανε καὶ ἄλλοι πού τὸ χυσιχρησίωσαν ὡς ὀλοσδιόλου παράτονο καὶ ἀδικιολόγητο, μιὰ καὶ ὁ «Νουμάς» εἶχε προσωπικά μαζί του, προσωπικά πού φτάσανε μάλιστα ἴσῃ μὲ τὸ κατώφλι τῆς Ἐισαγγελίας.

Στὴν Ἑλλάδα, βλέπετε, ἔτσι συνειθίζουμε νὰ τὰ βλέπουμε τὰ πράγματα νὰ βάζουμε τὰ προσωπικά μὲς πόνου ἀπὸ τίς ἰδέες καὶ πόνου ἀπὸ τὰ γεγονότα ἀκόμα καὶ πολλὲς φορὲς νὰ κρίνουμε ἕνα συγγραφέα καὶ ἕνα ποιητὴ, ὄχι μὲ τὸ μέτρο τῆς ἀξίας του, ἀλλὰ μὲ τὸ μέτρο τῆς προσωπικῆς μὲς ἐχτιμῆσης, ἀκόμα καὶ τῆς κοινωνικῆς σχέσης μὲς αὐτόν. Ἀκολουθώντας τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτὴ ταχτικὴ ὁ «Νουμάς», δὲν ἔπρεπε νὰ μιλήσει καθόλου γιὰ τὸ Χατζόπουλο.

Ὅσο ὁ «Νουμάς» τοῦ ἀφιερώνει ὀλίγο φύλλο καὶ τοῦ ἀφιερώνει μὲ τὴ συνείδηση πὺς κἀμινε τὸ χρέος του, πὺς ἀποδίνει δίκαια τιμὴ σ' ἕνα ἄγνωστο ἰδεολόγο, σ' ἕνα τεχνίτη πού σεβάστηκε τὴν τέχνη του, σ' ἕνα ἄνθρωπο κατὰ θέθος ἠθικό. Γιατὶ οἱ νευρικότητες του καὶ οἱ παράλογοι τίς περισσότερες φορὲς θυμοὶ του — σύννεφα περαστικά στὴν αἰθρία τῆς συνείδησής του — δὲν μποροῦνε νὰ μποῦνε στὴ ζυγαριὰ καὶ νὰν τοῦ λιγοστέψουν, οὔτε τοσοδὺ, τὴν ἀξία του.

Θυμᾶμαι, καὶ θὰ θυμᾶμαι πάντα μὲ συγκίνηση τὰ γράμματα πού μοῦστελενε ἀπ' τὴ Γερμανία, τὸλησιμῆτα ἐκεῖνα χρόνια τῆς ἀδερφικῆς μὲς συνεργασίας στὸ «Νουμάς». Στὰ γράμματα ἐκεῖνα, τὰ γεμάτα ἀγάπη, εὐκρίνεια καὶ εὐθυκρισία, καμάρονα καὶ χαρμόμουνα ἕναν τύπο ἀληθινὰ ἰδανικό, ἕναν ἄνθρωπο πού ζοῦσε πόνου ἀπὸ πρόσωπα καὶ ἀπὸ πράγματα, στὸν κόσμῳ μὲς τῆς Ἰδέας, ἄνθρωπο ἤρεμο, κλοκάγαθο, ἰσορροπημένο, πού ἀναγνώριζε τὸ δικό καὶ τὴν ἀξία τοῦ κθενός καὶ πού μὲ μιὰ καλλιγραφία ἀσυνήθιστη ἔθγαῖνε νὰ τελαλήσει καὶ νὰ παινεῖσει τὸ καλό, μὲ καὶ νὰ καταβαρᾶθῳσει ἀσπλαχνα καὶ ἀλύπητα κείνο, πού κατὰ τὴ γνώμη του, εἶτανε σάτιο ἢ τσαρλατάνικο.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὁ ξεχωριστός, ἄρχισε, γιὰ μὲνα τοῦλάχιστο, νὰ χάνεται σιγά σιγά, ἀκόμα καὶ νὰ παραμορφώνεται, ἀπὸ τότε πού κατέβηκε στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνακατώθηκε μὲ τὴν ἐδῶ ζωὴ. Ὑποθέτω, καὶ ὅσο τὸ συλλογίζομαι καὶ τὸ βροσανίζω περισσότερο ἀρχινᾶω καὶ νὰν τὸ πιστεύω, πὺς γιὰ τὴν τέτια παραμόρφωση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄνθρώπου, (γιατὶ ὁ ἐσωτερικός ἄνθρωπος δὲν ἀλλάζει ποτέ), φταίει περισσότερο ἢ περιεκλωσιὰ, τὰ γέρι (δὲ πὺς, θαρῳῳ, μπορεῖ νὰποδοθεῖ Ῥωμαϊκά τὸ milieu) παρὰ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος. Γιατὶ ν' ἀνθῆξει κινεῖς στὸ Ῥωμαϊκὸ τᾶγέρι, τὸ κοινωνικό, γιὰ νὰ χωνέψει τὰ τόσα προᾶξενᾶ, καὶ πολλὲς φορὲς καὶ ἀηδέστατα, πού βίνονται γύρω του, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ ὀρθῳς στὰ πόδια του καὶ νὰ μὴν κωλιστεῖ κατὰ γιὰ ἀπὸ ἡθία καὶ ἀπογοήτεια, πρέπει νᾶχει νᾶτρα ἰσοσταθία καὶ πρέπει ἀκόμα νᾶχει τὸ μεγάλο χάρισμα νᾶδίκαιο ῳεῖ, νὰ περιφρονεῖ κἀποτε καὶ νὰ κροφροαγαχᾶει σὺ